

عنوان مقاله:

تبیین عوامل مؤثر بر مسئولیت‌پذیری دانش آموزان بر اساس رساله حقوق امام سجاد (ع) با تأکید بر نقش مدرسه

محل انتشار:

فصلنامه مسائل کاربردی تعلیم و تربیت اسلامی، دوره 4، شماره 2 (سال: 1398)

تعداد صفحات اصل مقاله: 34

نویسندگان:

اکرم گودرزی - گروه معارف اسلامی و علوم تربیتی، دانشگاه امام صادق (ع)

نیکو دیالمه - گروه معارف اسلامی و علوم تربیتی، دانشگاه امام صادق (ع)

زهرا احمدی زمانی - دانشگاه امام صادق (ع)

خلاصه مقاله:

هدف پژوهش حاضر شناسایی عوامل مؤثر بر مسئولیت‌پذیری نوجوانان بر اساس رساله حقوق امام سجاد (ع) و سپس تبیین نقش مدرسه در افزایش روحیه‌ی مسئولیت‌پذیری دانش آموزان دوره متوسطه اول بود. روش پژوهش کیفی، از نوع تحلیل محتوا بود. ابتدا از طریق بررسی اسناد به شیوه استقرایی عوامل مؤثر بر مسئولیت‌پذیری بر اساس رساله حقوق امام سجاد (ع) شناسایی شد. در مرحله دوم، به شیوه تحلیل قیاسی نقش مدرسه بر هر یک از عوامل استخراج‌شده از طریق مصاحبه، تبیین شد. بدین منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها نیز در سه بخش، کدهای باز، محوری و منتخب صورت گرفت. یافته‌های پژوهش در تبیین عوامل مؤثر بر مسئولیت‌پذیری دانش آموزان بر اساس رساله حقوق امام سجاد (ع) ذیل 13 مقوله اصلی طبقه‌بندی شد؛ از جمله: شناساندن موقعیت، توجه دادن به ابعاد پیامد عمل، ترسیم اهداف متعالی و تقویت درک اولویت‌ها. بر اساس نظر متخصصان 3 مؤلفه اصلی با 25 زیر مؤلفه که بر فرایند مسئولیت‌پذیری دانش آموزان اثرگذار است، استخراج شد. به ترتیب مؤلفه آموزشی شامل زیر مؤلفه‌های روشنگری، تبیین و تحلیل گری، روش تدریس فعال، تدریس مشارکتی، تفاهم گری و بیدار گری بود و مؤلفه پرورشی؛ الگو بخشی، مهارت ارتباطی مربی، تفاهم گری، انسجام‌بخشی، خود هدایتی، هنجارگرایی، صلاحیت علمی- اخلاقی مربی، هدایت‌گری، عمل‌گرایی، فرصت سازی، اعتماد گری، موعظه گری، امیددهنده، مدیریت تفاوت‌ها، حمایت‌گری، تذکر و ارشاد و سنت آفرینی؛ و مؤلفه سازمانی شامل زیر مؤلفه‌های فرهنگ مدرسه، جو حمایت‌گرانه، جو مشارکتی، تکلیف‌گرایی بود. در تحلیل بیشتر، یافته‌ها نشان داد نقش‌های سه‌گانه (آموزشی/پرورشی/سازمانی) بر روی 12 عامل شناسایی‌شده بر اساس رساله سجادیه (ع) در فرایند مسئولیت‌پذیری دانش‌آموزان اثرگذار بود؛ اما بر عامل محسوس سازی معانی و مفاهیم، صرفاً نقش آموزشی معلم و بر عامل یادآوری خدمات دیگران و ظرفیت شناسی، نقش پرورشی مربی اثرگذار بود. نتایج نشان می‌دهد، به ترتیب نقش پرورشی و آموزشی با بیشترین اهمیت و تأکید از سوی متخصصان تعلیم و تربیت در کنار نقش سازمانی بر مسئولیت‌پذیری دانش آموزان اثرگذار است.

کلمات کلیدی:

responsibility, effective factors on responsibility, Imam Sajjad's Rights Treatise, students, the three educational, training, and organizational roles of school

عوامل مؤثر بر مسئولیت‌پذیری، رساله حقوق امام سجاد (ع)، دانش آموزان، نقش‌های سه‌گانه آموزشی/پرورشی/سازمانی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1140052>

